

درمان برفک دهان:

کاندیدایزیس دهانی-حلقی یا همان برفک دهان، در کودکان کمتر از یک سال یک مشکل شایع می باشد. در کودکان سنین بیشتر از یک سال معمولا برفک دهان مشاهده نمی شود مگر در مواردی همچون مصرف آنتی بیوتیک، استفاده از گلوکوکورتیکوئیدهای استنشاقی جهت آسم یا رینیت آلرژیک، شیمی درمانی، رادیوتراپی و یا وجود بیماری زمینه ای یا مصرف داروهایی که باعث تضعیف سیستم ایمنی شود. لذا در کودکان با سن بیشتر از یک سال که خصوصا دچار عود مکرر برفک دهانی می شوند لازم است که از لحاظ علل ثانویه مستعد کننده ایجاد برفک دهان خصوصا وجود بیماری های زمینه ای که باعث تضعیف سیستم ایمنی می شوند مورد بررسی قرار گیرند.

از نظر تظاهرات بالینی برفک دهان به صورت پلاک های سفید رنگ در داخل مخاط دهان، سقف دهان، زبان و ناحیه ی حلق تظاهر می یابد. در برخی از کودکان، برفک دهان بدون درد بوده، در حالی که در برخی کودکان به علت وجود درد باعث امتناع کودک از مصرف شیر و غذا می شود. معمولا تشخیص بر اساس تظاهرات بالینی بر اساس وجود پلاک های سفید رنگ در داخل دهان و ناحیه حلق داده می شود.

درمان برفک دهان بر اساس سن، شدت عفونت و وجود علل ثانویه خصوصا وضعیت ایمنی کودک متفاوت می باشد. در نوزادان کمتر از یک ماه، درمان با استفاده از قطره ی نیستاتین خوراکی با دوز ۱۰۰/۰۰۰ واحد معادل یک میلی لیتر می باشد که روزی ۴ بار لازم است استفاده شود. در هر بار استفاده، نیم سی سی از دارو در هر طرف دهان نوزاد لازم است ریخته شود که بتواند تمام مخاط دهان نوزاد را پوشش دهد. سوسپانسیون لازم است بین وعده های شیر نوزاد مصرف شود چرا که مصرف بلافاصله ی شیر باعث کاهش ماندگاری دارو در دهان و کاهش اثرات درمانی آن می شود. طول دوره ی درمان معمولا ۵ تا ۱۰ روز می باشد و جهت جلوگیری از عود دوباره ی ضایعات حتی با

وجود برطرف شدن ضایعات لازم است طول دوره درمان کامل شود. با توجه به اینکه نیستاتین هیچگونه جذب خوراکی ندارد، به والدین نوزاد باید توضیح داده شود که نگران بلع دارو توسط نوزاد نباشند.

در صورت استفاده‌ی مناسب و صحیح نیستاتین و عدم پاسخ به درمان، نوزاد با فلوکونازول خوراکی با دوز 3mg/kg برای یک دوره ی ۵ تا ۷ روزه درمان می شود. اما لازم است تاکید شود در اغلب موارد عدم پاسخ به نیستاتین به علت عدم مصرف صحیح دارو می باشد. همچنین برای جلوگیری از عفونت مجدد لازم است شیشه شیر و پستانک نوزاد قبل از هر بار استفاده به شکل مناسب شست و شو و ضد عفونی شود. برای این کار بهتر است قبل از هر بار استفاده، شیشه شیر و پستانک نوزاد در آب داغ جوشانده شود.

برای درمان کودکان با سن ۱ تا ۱۲ ماه نیز خط اول درمان برفک دهان قطره ی نیستاتین می باشد که با دوز ۲۰۰/۰۰۰ واحد (معادل ۲ سی سی) چهار بار در روز برای یک دوره ی ۷ تا ۱۴ روزه استفاده می شود. لازم است طول دوره ی درمان حتما کامل شود.

استفاده از محلول ویوله دوژانسین ۰/۵ تا یک درصد هم دوبار در روز می تواند موثر باشد. اما استفاده از آن به علت رنگی کردن دهان و لباس کودک و ایجاد تحریک و زخم معمولاً کمتر شده است. ضمن اینکه نگرانی‌هایی در خصوص ریسک ایجاد بدخیمی با مصرف آن وجود دارد.

در کودکان بزرگتر از یک سال نیز نیستاتین انتخاب اول درمانی می باشد که با دوز ۴۰۰/۰۰۰ تا ۶۰۰/۰۰۰ واحد (معادل ۴ تا ۶ سی سی) برای یک دوره ی ۷ تا ۱۴ روزه استفاده می شود. در برخی از کشورها نیستاتین و کلوتریمازول به شکل آبنبات های مکیدنی (Lozenge) موجود می باشد که میتوان به جای قطره از این فرم داروها که باعث تماس بیشتر و بهتر دارو با مخاط درگیر داخل دهان می شود استفاده نمود. شکل آبنبات این داروها به علت ریسک خفگی نباید در کودکان کمتر از ۴ سال استفاده شود.

در موارد شدید برفک که به درمان های موضعی پاسخ نمی دهند میتوان از فلوکونازول خوراکی با دوز 6mg/kg برای دوز اول و سپس 3mg/kg برای یک دوره ی ۷ تا ۱۴ روزه استفاده نمود.

در کودکان با نقص عملکرد سیستم ایمنی به علت مصرف دارو یا بیماری زمینه ای، درمان های موضعی ضد قارچ جایگاهی در درمان برفک دهان ندارند و لازم است از فلوکونازول خوراکی استفاده شود. حتی در این بیماران ممکن است در موارد شدید و مقاوم به درمان نیاز به استفاده از فلوکونازول تزریقی یا دیگر دارو های تزریقی ضد قارچ شود.

خلاصه ی درمان دارویی:

☑ نوزادان کمتر از یک ماه:

قطره ی نیستاتین: ۱ سی سی ۴ بار در روز به مدت ۵ تا ۱۰ روز

در صورت عدم پاسخ به درمان:

فلوکونازول خوراکی: 3mg/kg/d به مدت ۵ تا ۷ روز

☑ کودکان ۱ تا ۱۲ ماه:

قطره ی نیستاتین: ۲ سی سی ۴ بار در روز به مدت ۷ تا ۱۴ روز

☑ کودکان بزرگتر از یک سال:

قطره ی نیستاتین: ۴ تا ۶ سی سی ۴ بار در روز به مدت ۷ تا ۱۴ روز

در موارد شدید:

فلوکونازول خوراکی: دوز اول 6mg/kg سپس 3mg/kg/d به مدت ۷ تا ۱۴ روز

گردآوری مطالب:

دکتر پریا صادقیان امین (داروساز - کارشناس مرکز DPIC دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی همدان)

ویرایش علمی:

دکتر مریم مهرپویا (متخصص داروسازی بالینی، عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی همدان)